

RUI RIBEIRO KOUTO, istaknuti brazilijanski pesnik, rođen je u Santosu 12. marta 1898. Diplomirao je prava u Rio de Janeiro. Za vreme studija bavio se novinarstvom. Godine 1921 izlazi mu prva zbirka pesama «O jardim de confidencias» («Perivoj izpovedi») a 1922 prva zbirka pripovedaka «A casa do gato circo» («Kuća papuljastog miševa»). Od 1928 g. završava različite položaje u diplomatskoj službi. Sada je (od 1947) ambasador u Beogradu.

Dorada je izdao desetak zbirki pesama na portugalskom jeziku i tri na francuskom. Dela su mu prevedena na švedski, mađarski, italijanski i druge jezike. Dobitnik je Međunarodne nagrade za poeziju (1957). Kod nas je u prevodu Ante Cetineca «Zora» u svojoj maloj biblioteci izdala izbor Koutove poezije «Dugi dan» (1952) i njegov roman «Kaboklas» (1957).

Ribeiro KOUTO:

ŠIKITA, BILU

Šikito, Bilu, Das Dorez, Senjorinja,
Gdje ste, v' moga vremena djevojčice!
Jedne su imale kovrče, druge pletenice...
Djevojčice iz susjedstva, iz onog vremena,
Gdje ste vi, žive ili mrtve, ružne ili ljepotice?

Šikita preskakivala konop i žmurke se igrala,
Das Dorez pjevati u kolu više je uživala,
Senjorinja bila imućna, gordo vezane trake je imala.
Priče, gacke o vilama, Bilu je pričala,
Bilu je voljela tiho sa mnom govoriti.
Bilu je htjela moja žena biti.
Ništa ne znate o meni, vaših dana sjeni,
O meni koji razmišljati dolazim u davne ulice.
I promatram snuđeno starinske kućice.
U malenim bastama zovina stabljika raste.
Je li to ona žena koja sa mnom igra mirisale?
Djevojčice koje ste konop preskakale i u kolu pjevale
(jedne pletenice a druge kovrče imale).

Da li su vaše kćeri, vremena moga djevojčice?
(Jedna možda Senjorinja prolazi svijetom lako,
Puna dragulja, raskoši, bogzna kako).

Sva je nevinost umrla, zbogom djetinjstvo moje!
Između vjernih slika koje u meni stoje
Prohodim ka vedriji slatko i polako.

Budite anđeli moji, o vjerne slike!
Dodite s pjesmom iz kola i letite tako
Dodite enahati krilima, anđeli mojih dana,
Dodite pjevati tihim glasom u uhu moje.
Da mi smrt jednom bude nasmejana.

(preveo Ante CETINEBO)

DELU NAUM, rođen 1915, jedan je od najdaruovitijih i najmelodijoznijih mladih rumunskih pesnika. Niz zbirki pesama objavio je u knjizi «Hodnik snova» (1944) a druge poetske i esejističke tekstove objavio je u knjigama «Zabravljena strabotas» (1945) i «Zamak sjećanja» (1946). Njegovo najnovije delo, veštaka poema «Proleće svetla preispitivanja potresno svedočanstvo o sudbini pesnika-borca.

Delu NAUM

SAMA I NEPOMICNA

Kada zastaneš pred ogledalima
ruka neka izlazi iz bistrih voda da te miluje
ruka koja je uvek tvoja
ta ruka od velenih od hartije
od uspomena na kobne i duge sastanke pred ogledalima

I ovoga puta camena mi nemaju više senke
samo mi noze žure
bužni ti bicikli ta burad natovarena ščirizima
Preči čemo ulicu ne videvši šta se događa
u ovom su zavešljanju izmone pepeljuginje cipele
ali se to nar uopšte ne tiče
u praznoj onoj prostoriji možda odjekuje harmonika smrti
Ono što vidim lepije je kojeg je voz pregrazio
ono što dotičem krv je tvoja kao stablo
ono što čujem kosa je tvoja kao školjka

Eto ogavnih uspomena telo moje prepolovljeno
polovina moja crvena polovina moja plava
jasna linija koja me deli
ispisala si je ugrizavši mi dlanove
eto polovine moje mine polovine moje bečajne
Biće ti potrebne jakle igle da ih zašijesh
gipkija uzad vođajući prsti
biće potrebno sam da unistim ono što smo zajedno voleli
i pogotovo će biti potrebno da se slobodna kreće
kada će proći kroz pusti ovaj grad
u lepom ovom gnjurackom odelu.

(S rumunskog Vasko POPA)

(nastavak sa preth. str.)

Pita se: jesu li ovo vojnici ili kukavice? Ili ne znaju šta je riba? Nemoguće da je nijesu vidjeli. Nije ovo jedina rijeka na svijetu. A i ako jeste, davo će je znati dokle dopire. Da, sigurno su vidjeli ribu, samo ne kada se igra. Ili joj je igra kobna, otrov neki pogani, pomisli.

Srećno: vidjeli, ili ne — oni bježe. Umiću. A one za njima, ja tima opet.

Tek kada su pregazili, sinu mu: nijednu nije video. A prećakale su se. Voda je ustakala, klobučala... Sine su, pomisli, a i beže. I voda je hitra, brzica. Sakrije ih kao zrnja noge. I one se kriju. Mudre su i vične ustalom. Zna on to dobro.

5

Oni ga zaista neće pustiti. Sledi se pri pomisli na to. Ako ga ne pušte do Velikog Kuka, neće nikada. A i zaludu je onda, ne zna se vratiti. U sopstvenim očima je počeo naprećati da čili. Čini mu se propaće u točilu, u krležavom, pepeljavom žbunju gdje se ni zmija ne može čestito sakriti. I samo da propadne, da se izgubi, da istili do nevoda, a onda opet da izdika u onog poznatog, čvornatog gluvaca Marka.

Fino vidi: izmiče mu selo, ocuđuje se. I lijepo došlo nekako, poznati ga ne može. Gleda ga kao na dlanu. Kuće se zakatile i svaka ga doziva, maše mu. Nebo gore — livada bez plotova, a on je mislio: obojak jedan, samo iznad sela i klisure. Toliko da ih pokrje.

Ipak će se vratiti — riješi. Bez ikijeg odobrenja. Susiće se niz ovo lišajavo, razgubano brdo i pravo na rijeku. Mora to, radi riba i igre, pomisli. I ne samo radi njih. Jednostavno — mora.

Kada se vrati, neće ga poznati — obeca. Čudiće se svi, i stvarno biće nevjerojatno pomalo. Riješio je u trenutku da ne istuče ni jedno dijere. Mogu ga i dalje zadirkivati, gomilom onako. Neka ga gadaju: kamenjem, smokvama, iverjem, čim hoće. Ni vidjeti neće otad, ni bal pokazivati, ni ljutnju nikakvu. Ali ne, od danas pogorovo ne smije o-slijepiti, najprostije — sve će podnosti. I potpaće im. Svakom djetetu redom, samo da se vrati — pomisli.

A Stoju takode neće sačekivati i napadati. Pričini mu se da ona u pet skrivena u onoj zavjetini, i od njeza gluvijoj, raščetava vunu, i vijetar joj neki kidi zackupio naj-ljepše, najbjele i najmilde pramenje, pa se pijan od zadovoljstva titra njime i rasjeruje ga nemilosrdno. Krv mu uskuću, dode mu da ga raščerupa i iskida do poslednje vlasti. Da mu iščisti sve zglobove i rasturi zauvijek umrtvljene nit.

6

Čini mu se — leći. Krila ga nose. Divota — Marko okralitilo. Šta li će sve o tome po selu bškiti.

Čudo jedno — ne može se zaustaviti. Rijeka mu trči u susret, pa se izmiče. Nije se i hoće da iskupi iz korita. Sve mu igra pred očima. Nekakva muklo prozirnna koprena mu se navukla na njiju. Nema vremena da je skine, ni da stane, ni da se osvrne, a bodé ga nešto po ledima. Osjećá — ramena slobodna, ruke se raspogjale i oživjele pa se neprestano glože sa draćama i gumenjem.

7

Ugazi u rijeku. Nije dobro ni zakoraćio a igra počé. Ljuti se — nema ih mnogo. Gdje koja, tek, Sve oko njega, a on ih ne vidi. Voda se samo propne. Nigdje ribe, čudi se. Avenjiska, nevidljiva riba, propjedi u sebi negdje nečujno.

A onda je ukopao u hladnu pešlju rijeke, skamenio se, pa zadrehtio ukotčen i nuzet. Na svim pomračenoj kopreni ispred očiju zasvijetlucalo mu je more iskrčavih, zlatastih školjki. Pomiječalo su se odnekud sa promjenjivo bijele, fino raščesljane vune, zaigrale oko glave, pa se sve to utopilo u crmini. Greblo ga, blazilo i milovalo istovremeno, dok ga je bol začulo i sanovratilo u neodoljivu brzinu.

8

Rijeka se umirila a ribe potonule.

Mileta RADOVANOVIC

Tadeus RUŽEVIC

BEZ PREDRASUDA

Prčim istoriju
ne mnogo zanimljivu

spaljivanje stibova
vrši se u tišini
to je obred
lišen gestova
patetičnih

spaljivanje stibova vrši se
u običnoj dekoraciji
sto tri stolice
ornar s knjigama

gori papir
igra plamen
dim se diže gore
Kada su se reči radale
vikao je
sada čini

truje ga vatra
i pepeo se meša

Z I D

Okrenula se sada zidu

pa ona me ipak voli
zašto se okrenula od mene

znači takim se pokretom glave
može čovek okrenuti od sveta
u kojem cvrkaju vrapci
i mladji nose
drečave kravate

Ona je sada sama
pred licem svrtvog zida
i ostale zauvek tamo

ostaje kraj zida
sve veća i veća
sa stisnutim pesnicama

a ja sedim
s kamenim nogama
i ne mičem je s toga mesta
i ne odnosim je
leku od zidaba

PREŽIVEO

Imam dvadeset i četiri godine
preživeo sam
voden na klanicu

Prazne su i nepotpune reči:
čovek i zver
ljubav i mržnja
neprijatelj i prijatelj
tama i svetlost

ubija se čovek kao i životinja
video sam
jurgon ikakvih ljudi
koji neće preživeti

samo su obični pojmovi izvazi:
vrlina i zločin
istina i laž
lepota i ružnoća
hrabrost i kukavičluk

Jednaka vredi vrlina i zločin
video sam
čoveka koji je bio
poštenjak i zločinac

Tražim sličetja i majstora
da mi vrati vid sluh i govor
da još jednom imenuje reči i pojmove
da odvoji svetlo od tame

Imam dvadeset i četiri godine
preživeo sam
voden na klanicu

TADEUS RUŽEVIC (Tadeusz Różewicz) rođen je 1921 g. u Radomsku. Za vreme okupacije bio u partizanima. Posle oslobodenja studirao na Jagelonskom univerzitetu u Krakovu. U književnosti se javio posle rata. Izvršio ogroman uticaj na pesnike svoga pokolenja i na najmlađe poljske pesnike. Nesumnjivo je najznačajniji poljski pesnik iz posleratne generacije. Objavio je knjige: «U kašici vode» (satire, 1946); «Nemir» (pesme, 1947); «Crvena rukavica» (pesme, 1948); «Pet poema» (1950); «Vreme što prolazi» (pesme, 1951); «Pesme i slike» (1952); «Odlabrane pesme» (1953); «Ravnica» (pesme, 1954); «Srebrni klas» (pesme, 1955); «Opalo lišće sa drveća» (pripovetke, 1955); «Osmetke» (humoreske i pesme, 1956); «Otvorena poema» (1956); «Sabrane pesme» (1957).